

Vyučovanie ruštiny ako cudzieho jazyka vo viackultúrnom priestore

(Vyučovanie ruštiny ako cudzieho jazyka vo viackultúrnom priestore. Zborník vedeckých príspevkov. Ed. Anna Petříková. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove 2012. 235 s. ISBN 978-80-555-0505-3. Dostupné na internete: <http://www.pulib.sk/elpub2/FF/Petrikova5/index.html>)

Marta Vojteková, Filozofická fakulta PU, marta.vojtekova@unipo.sk

Vedecký zborník s názvom *Vyučovanie ruštiny ako cudzieho jazyka vo viackultúrnom priestore* (*Преподавание русского языка как иностранного в поликультурном пространстве*) je výstupom z grantového projektu KEGA, č. 035 PU-4/2011, vedúca projektu Mgr. Anna Petříková, PhD., spoluriešitelia prof. T. Kuprina, CSc., PaedDr. Ján Gallo, PhD. Zborník obsahuje celkovo 23 vedeckých štúdií (21 v ruskom a 2 v slovenskom jazyku) a prispeli doň fundovaní autori zo Slovenska, Českej republiky, USA, Nemecka, Talianska, Ukrajiny, Ruska a Arménska, čo veľmi dobre ilustruje postavenie ruštiny ako svetového jazyka predstavujúceho predmet výskumu v mnohých krajinách sveta. Zborník mapuje nové trendy v edukačnom procese smerujúce k jeho modernizácii a rieši aktuálne teoretické aj praktické otázky týkajúce sa vyučovania ruštiny ako cudzieho jazyka. Všíma si špecifiká výučby ruštiny vo viackultúrnom priestore, pričom v jednotlivých príspevkoch možno nájsť mnohé styčné body. Načrtnutá problematika zborníka sa vyznačuje permanentnou aktuálnosťou, pretože sleduje skvalitnenie a zefektívnenie vyučovania jazyka, čo je zárukou uplatnenia sa absolventov štúdiá v praxi.

Časť vedeckých štúdií sa venuje aspektom využitia informačno-komunikačných technológií v rámci vzdelávacieho procesu (e-learning). Na možnosti a perspektívy zefektívnenia vyučovacieho procesu prostredníctvom praktického využitia najnovších informačno-komunikačných technológií pri výučbe ruštiny u arménskych žiakov poukázal **Tigran Babajan** (*Возможности и перспективы использования информационно-коммуникационных технологий в обучении русскому языку учащихся-армян*, s. 8 – 20). Potrebu nového prístupu k vyučovaniu ruského jazyka v 21. storočí opierajúceho sa o informačno-komunikačné technológie, ktoré otvárajú nové horizonty, demonštroval aj **Tomas Bajer** (*Новое учебное пособие и новый подход к преподаванию русского языка как иностранного*, s. 21 – 26). **Jelena Begeneva** (*Функциональная специфика и структурно-содержательные особенности форума в интерактивном курсе РКИ «Русская газета к утреннему кофе»*, s. 27 – 42) sa venuje jazykovému portálu „*Russkaja gazeta k utrennemu kofe*“, jeho funkčným a štruktúrno-obsahovým špecifikám, ktoré slúžia k dosahovaniu konkrétnych cieľov pri interaktívnom vyučovaní ruštiny ako cudzieho jazyka. **Simona Berardi**, autorka príspevku *Преподавание русского языка на платформе Moodle в итальянской аудитории. Новая панорама и перспективы* (s. 49 – 57), hovorí o využití bázy Moodle ako počítačovo-didaktického zdroja štúdiá ruského jazyka v rámci e-learningu v podmienkach zmiešaného vyučovania. Definuje obsahovo-technologické možnosti informatizácie jazykového vyučovania smerujúce k zvýšeniu jeho efektivity. **Ján Gallo** uvádza v článku *К вопросу электронного образования (e-learning)* (s. 78 – 84) konkrétne príklady využitia e-learningu v súčasnosti a vymenúva pozitíva aj negatíva tejto metódy. Úspešnú aplikáciu e-learningu odvodzuje od prípravy kvalitného programu, pričom uvádza aj konkrétny príklad jeho aplikácie v podmienkach slovenskej školy. Problematike vyučovania

ruštiny ako cudzieho slovanského jazyka v kontexte súčasných vzdelávacích technológií sa venuje **Jevgenij Jevpak** (*Современные образовательные технологии в курсе "Русский язык как инославянский иностранный"*, s. 85 – 93). O perspektívnosti informačno-komunikačných technológií vo vzdelávacom procese hovoria v súbornej štúdií aj **Svetlana Minasian** a **M. G. Kdžaňan** (*Мир русского языка и современные интерактивные методы обучения: «проектный» и «портфолио»*, s. 179 – 187). Autori prezentujú vybrané vyučovacie metódy, ktoré zahŕňajú tak zber, ako aj systematizáciu informácií. **Anna Petriková** sa v príspevku s názvom *Технологический подход и его реализация в вузовской подготовке будущих преподавателей русистов* (s. 188 – 194) venuje problematike súčasných vzdelávacích technológií a ich aplikácii do vzdelávacieho procesu v rámci prípravy budúcich učiteľov rusistov. Autorka vyslovuje potrebu hľadania nových technológií vo vzdelávaní, pričom vychádza z koncepcie humanizácie vzdelania a polykultúrneho chápania súčasného sveta.

Rad štúdií sa venuje aktuálnym teoretickým a praktickým otázkam edukačného procesu. **Anna Beketova** (*Развитие культуры педагогических взаимодействий*, s. 43 – 48) opisuje vo svojej štúdií mechanizmy interakcie subjektov pedagogického procesu. Rozvoj tolerantného správania vo vyučovacom procese spája so zaradením do didaktických materiálov základných hodnôt tolerance, elementov kultúrneho pluralizmu, či odkazov na kultúrne tradície a mravné hodnoty. Otázkam výučby ruskej lexiky sa venuje **Jelena Žukova** (*Обучение лексике в преподавании русского языка как иностранного*, s. 94 – 104), ktorá vyzdvihuje význam lexiky v medzikultúrnej komunikácii. Zameriava sa na metodiku výučby slovnej zásoby, pričom uvádza aj praktické rady smerujúce k zefektívneniu vyučovacieho procesu. **Simona Koryčánková** v štúdií *Занятия по лингвистическому анализу текста для магистерского обучения стилистике русского языка в чешских вузах (на материале лексико-семантического анализа стихотворений В. С. Соловьева)* (s. 126 – 135) predstavuje jeden z možných metodických prístupov k lexikálno-sémantickej analýze poézie V. S. Solovieva, ktorá je súčasťou cvičení z lingvistickej analýzy textu na magisterskom stupni vyučovania štylistiky ruského jazyka na českých vysokých školách. Autorky **Tamara Kuprina** a **Irina Vožženikova** (*Голографическое моделирование процесса развития межкультурной коммуникативной компетентности на занятиях по иностранному языку*, s. 156 – 163) opisujú holografickú metódu modelovania vyučovacieho procesu, ktorej cieľom je rozvoj interkultúrnych komunikatívnych kompetencií. **Tamara Kuprina** je autorkou aj samostatnej štúdie (*Особенности интеграционного мультилингвизма в современном дискурсе*, s. 164 – 172), kde sa zaoberá súčasným smerovaním lingvodidaktiky zameranej na multilingvizmus, ktorý spája s globalizačnými procesmi. Venuje sa jeho osobitostiam, príčinám a klasifikácii. **Ol'ga Polevaja** (*Произносительные навыки – интеграционная составляющая процесса обучения иностранным языкам*, s. 195 – 198) sa venuje špecifikám vyučovania fonetiky so zvláštnym zreteľom na výslovnosť, ako aj optimalizácii procesu jej vyučovania. **Lilija Rachimova** (*Специфика преподавания интегрированного урока русского языка в младшем школьном возрасте*, s. 199 – 209) hovorí o potrebe integrovaných vyučovacích hodín ruského jazyka pre deti mladšieho školského veku a ich osobitostiach, kde sa berie do úvahy emocionálna zložka poznávacej aktivity, etická a estetická zložka osobnosti dieťaťa. **Svetlana Sermiagina** (*Проблемные вопросы методики анализа подтекста художественного произведения*, s. 218 – 226) sa vo svojej štúdií venuje metodike analýzy podtextu umeleckého diela. Predstavuje rozličné chápania ideovo-estetickéj úrovne textu, definuje hranice a miesto podtextu ako nejednoznačne chápanej kategórie. **Elena Zelenická** vo svojom príspevku *Словацко-русские культурологические параллели* (s. 105 – 113) prezentuje vysokoškolské učebné texty, ktoré

sprostredkujú vzájomnú interakciu ruského a slovenského etnokultúrneho prostredia a faktograficky približujú viaceré kultúrne fragmenty Ruska a Slovenska. Autorka zároveň v súvislosti s potrebou ovládania cudzích jazykov zdôrazňuje potrebu ich efektívneho osvojovania, ktoré sa spája s efektívnym organizovaním vyučovacieho procesu.

Problematike overovania a hodnotenia jazykových kompetencií podľa „Spoločného európskeho referenčného rámca“ sa venuje **Roman Kvapil** (*K otázke tvorby položiek testu z cudzieho jazyka podľa SEER*, s. 114 – 125). Autor zdôrazňuje potrebu jednotného certifikačného systému pre určovania úrovne praktického ovládania ruského jazyka a uvádza princípy tvorby testu zodpovedajúceho tomuto systému.

Všeobecným jazykovedným otázkam, ktoré majú svoj zástoj aj pri vyučovaní ruského jazyka sa venujú ďalšie štúdie. **Lianna Matevosian** (*Варьирование стереотипных высказываний как проявление динамизма языка*, s. 173 – 178) venuje pozornosť variácii stereotypných výpovedí ako prejavu jazykovej dynamiky. Autorka vyčleňuje tri základné spôsoby variácie stereotypných výpovedí spočívajúce vo vypustení, pridaní alebo zámene prvku. O úlohe anglicizmov v lexikálnom systéme súčasného ruského a slovenského jazyka, o príčinách ich prenikania do jazyka a adaptácii hovorí **Ol'ga Ruda** (*Роль англицизмов в современном русском и словацком языках*, s. 210 – 217). Otázkam prirodzeného bilingvizmu ako kultúrneho fenoménu sa venuje **Jekaterina Kudriavceva** a kol. (*Естественный билингвизм как феномен культуры*, s. 136 – 155), ktorí analyzujú kľúčové problémy bilingvizmu, ako sú napr. dialóg kultúr v jednej osobnosti či špeciálne programy vyučovania bilingvistov zohľadňujúce ich špecifiká.

Kulturologický aspekt v lingvodidaktike ruského jazyka prezentujú príspevky I. Dulebovej, V. V. Dronova a G. V. Chruslova. **Irina Dulebová** (*Реалие а лингвореалие алебо о отазке культурологического смерования чужојазычной едукácie*, s. 67 – 77) definuje rozdiely v chápaní reálií a lingvoreálií. V súvislosti so systémom vyučovania ruských reálií na slovenských vysokých školách konštatuje tak uspokojivý stav ich výučby, ako aj ich spracovania v učebniciach. Na druhej strane upozorňuje na absenciu učebnice ruských lingvoreálií zameranej na slovenského recipienta, ktorej vypracovanie považuje za mimoriadne aktuálne. Spoločný príspevok autorov **Vladimira V. Dronova** a **Georgija V. Chruslova** (*Развивающая лингвокультурологическая хрестоматия СКАЗКИНА ШКОЛА*, s. 58 – 66) obsahuje metodický opis a úryvok z lingvokulturologickej čítanky nového typu, ktorá je určená deťom mladšieho školského veku v ruských aj zahraničných školách. Ako prostriedok na zvýšenie záujmu o ruský jazyk autori využívajú rozprávku.

Jednotlivé vedecké štúdie sa vyznačujú vysokou mierou odbornosti. Nastoľujú mnohé zaujímavé témy, ktoré sú inšpiratívne tak pre ďalší vedecký výskum, ako aj pre samotnú prax. Zborník ako celok predstavuje cenný príspevok k výskumu vyučovania ruštiny ako cudzieho jazyka vo svetovom kontexte.

Tento článok bol vytvorený realizáciou projektu *Dovybavenie a rozšírenie lingvokulturologického a prekladateľsko-tlmočnického centra*, na základe podpory operačného programu Výskum a vývoj financovaného z Európskeho fondu regionálneho rozvoja.